

Selmecebányán, és nem Budán jött létre az első hazai műszaki egyetem

dr. Rigó Mihály
ny. mérnök

A közelmúltban a Soproni Egyetem honlapján provokatív cikk lelent meg, sajnos a mai napig megválaszolatlanul:

<https://www.sopronmedia.hu/cikkek/a-felfok-felsofoku-mernokkepzes-magyarorszagrol-indult>

Jelen dolgozatom két témájának műfaja azonos: **„a nem egészen igaz történet”** kategóriája.

A történelem mesélés rendkívül káros fajtája és a főbb jellemzői

A kategória jellemzői: van némi igazságtartalom, melyet többnyire el is mondanak, gyakran túlhangsúlyozva. Ennél sokkal lényegesebb jellemző a szándékosan el nem mondott rész, az elhallgatott, az elsumákolt rész.

További lényeges jellemző: a leírás mindig valaki érdekét szolgálja, azért akiről valamit leírnak, így őt érdemtelenül helyzetbe hozva, valakit magasabbra emelni, mint megérdemelné. Ugyanakkor valaki érdekét súlyosan megsértve, eltaposva, nyilván azért, akinek a szerepét, a hasznosságát el kell hazudni. Tényekről van szó, de sajátosan értelmezve azokat: megemlíteni azokat a tényeket, amelyektől valaki a mennybe megy, és elhazudni azokat a tényeket, amelytől a másik az örök feledésbe merül. Mindez nem túl erkölcsös.

Az első történet:

Az 1956-os forradalom Budapesti Műegyetem emlékműve, ismert.

Kiolvasva: „Az 1956-os magyar forradalom bölcsője.” Nem a budapesti forradalomé, hanem a magyaroké! Nos ez így nem igaz! Hiszen könnyen ellenőrizhető a valóság:

„... ahol a forradalom szikrája kipattant

Először a szegedi egyetemisták mondták ki 1956 jelszavait és követeléseit. Először a szegedi egyetem oktatói támogatták az ifjú forradalmárokat céljaik megvalósulásában. A genius loci, „a hely szelleme” és a kor hangulata Szegeden nyert formát 1956. október 16-án, amikor a szegedi egyetemisták **megalakították a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetségét, a MEFESZ-t, azt az első forradalmi szervezetet, amelynek programját átvették az ország felsőoktatási intézményei, így elindítva az országon végigsöprő forradalmi hullámot.**”

<https://u-szeged.hu/sztechirek/2016-oktober/1956-egyetemi-hosei>

„A Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége 1956. október 16-i alakuló gyűlése „után levelet írtunk az ország összes egyetemére. Beszámoltunk arról, hogy itt megalakítottuk a MEFESZ-t, s felszólítottuk őket, ha egyetértenek a céljainkkal, ők is hozzák létre ezt az új diákszervezetet...” – emlékezett az **„első, spontán kezdeményezésre alakuló, a politikai hatalomtól függetlenül létrejött szervezet”, a MEFESZ egyik alapítója, Kiss Tamás.** Az egykori szegedi joghallgató az 1956 forró őszen történeteiről **nyilvánosan először a Szegedi Egyetem 1990. február 5-én megjelent számában nyilatkozott.**”

Sőt!

„Ekkor, **október 19-én**, a Petőfi Kör Budapestről érkezett küldötte Bohó Róbert is, **arról akarta meggyőzni** a választott, 18 fősre bővített MEFESZ-vezetőséget, hogy **hagyjuk ezt abba**, a DISZ a követeléseket magáévá teszi. Mi elmondtuk, hogy nem tudjuk pontosan, mi a Petőfi Kör szándéka, de azt érezzük, ami a több ezer egyetemistában feszül, s ezt képviselni fogjuk...”

http://dmarchiv.bibl.u-szeged.hu/13906/1/dm_1956_249.pdf

<https://u-szeged.hu/egyetemtortenet/1956-oktober-20-mefesz>

Az emlékmű rendkívül szemléletesen bemutatja a „nem egészen igaz történet”, mint műfaj összes megemlített jellemzőit, hiszen az emlékmű agyonhallgatja, sőt **elhallgatja** a szegedi egyetemisták szerepét, mintha szegedi egyetem nem is létezne. Így kell a mások hátán felkapaszkodni, a másikat a sárba nyomva.

Nem tudom, hogy egy hazug emlékművet miként lehet javítani, mint ahogy azt sem, hogy a Műegyetem vezetése képes lenne-e ekkora „hibát” beismerni. A helyzet méltatlanul a Műegyetemhez is, hiszen az igazság pillanatok alatt kideríthető.

A második történet

Mindenben megegyezik az első történettel csak egy kicsit hosszabb, de annál sokkal kártékonyabb. **Elhazudja műszaki múltunkat, elhazudja a műszaki felsőoktatásunkat és ezzel önös érdekből meghamisítja azokat! Mitől nem furcsa az, hogy ezt megtehetik? Ez is méltatlan a Műegyetemhez, mivel pitiáner.**

1.

Idézet a Műegyetem honlapjáról:

„AZ EGYETEM MÚLTJA, TÖRTÉNETE

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem története 1782-2000

A hazai technikai szakoktatás, egyszersmind a Műegyetem története a 18. századba nyúlik vissza, amikor már feltétlenül szükség volt mérnökökre a kormány gazdaságpolitikájában fontos szerepet játszó országos földfelmérési munkálatokhoz, illetve a közutak rossz állapotának, a folyók szabályozatlanságának megszüntetéséhez, valamint a hatalmas méretű mocsarak lecsapolásához egyaránt.

1782. augusztus 30.: a Műegyetem első, közvetlen elődintézményének alapító rendelete. A budai tudományegyetem bölcsészeti karán alapított **Institutum Geometrico-Hydrotechnicum** volt az első polgári mérnökképző intézet Európában, amelyben egyetemi szervezetben oktatták a műszaki tudományokat (12 évvel korábban, mint az 1794-ben főiskolai rangra emelt francia École Polytechnique-ben). A fő oktatott tárgy az alkalmazott matematika volt, amelynek keretében a földmérő és vízépítő ismereteket tanították. A rendelet emellett Magyarországon először mondta ki, hogy nyilvános mérnöki állásra csak olyan személy alkalmazható, aki az előírt matematikai tanulmányok elméletéből és gyakorlatából az egyetemen nyilvános vizsgát tett, azaz a mérnöki pálya ettől kezdve egyetemi végzettséghez volt kötve. A 19. században fellendülő ipar olyan szakemberigényt támasztott, amelyet a kizárólag földmérő és vízépítő mérnököket képző Institutum már nem tudott kielégíteni.”

Ennyiből is megállapítható:

- a) Ami azonnal nyilvánvaló: **a Műegyetem leírása úgy szól a hazai technikai szakoktatásról, hogy a Selmeczi Bányászati Akadémiát meg sem említi!** Hiszen ott „csak” bányamérnököket, kohómérnököket képeztek. Lehet, hogy ezeket ezen történelemléírás szerkesztői az előbbi szakokat valószínűleg inkább a teológiai, az orvosi, vagy a jogi tudományok közé sorolhatták, ami nem életszerű. Ha valami műszaki, akkor a bányászsképzés, a kohászsképzés az elsők között műszaki tudomány, a legműszakibb tudomány. Ez tehát nem lehet a véletlen dolga, hanem szándékos elhallgatás. Méltatlan a Műegyetemhez ilyen kicsinyes hazugságokat használni!
- b) Tetézi az előbbieket még azzal is, hogy kijelenti: „A hazai technikai szakoktatás, egyszersmind a Műegyetem története”. Sajnos ez is hazugság! Alább igazolom, hogy

ez a tér legalább két szereplős volt, így a Műegyetem csak egy része a hazai technikai szakoktatásnak.

- c) De mi motiválhatja az agyonhallgatást, a kiradírozást? **A BME az az egyetlen intézmény, melynek érdeke fűződik** ahhoz, hogy bármilyen hamisítással ők legyenek az elsők!
- d) **A Műegyetem honlapja tartalmának jóváhagyóit évek óta nem zavarja az a tény, hogy két hazai egyetem a honlapjaikon részletesen leírják az igazat. Nagyon könnyen és gyorsan tetten érhető a csalás.**
- e) Szerintük miféle mérnökök hiányában kellett az Institutum G-H-t létrehozni? A földméréshez, utak állapotjavításához, folyók szabályozásához, mocsarak lecsapolásához. Ez a szemlélet már a kezdet kezdetén is káros volt, mert ez okozta a vesztét az Institutumnak. Már abban a korban is direkt gátolta a gazdaság fejlődését a mérnöki feladatok ilyen szűkre szabása. Meg kell nézni, ma hányféle mérnök is kell a fejlődéshez!
- f) „Magyarország évszázadokon keresztül az európai nemesfémtermelés élvonalába tartozott. A 13. században **a kontinensen termelt arany öthatodát, az ezüst egynegyedét** adta az ország. Később, a 15–16. században a réztermelésben is világpolitikai szerepet töltött be az ország. **Az 1770-es években az állami bevétel 30%-a bányászat-kohászatból származott.**”

Mi lehetett az oka annak, hogy a budai tudományegyetemen nemzetgazdaságilag ilyen rendkívüli fontosságú gazdasági ágak nem akartak mérnököt képezni az Institutumon? Nem vették volna észre a bányászt nemzetgazdasági jelentőségét? Vagy esetleg látták, hogy ez kiválóan meg van oldva Selmecen?

- g) Sajnos az sem igaz, hogy Institutum G-H lett volna az első polgári mérnökképző intézmény Európában, mert számtalan próbálkozás született ebben az időben, mint pl. a bécsi Theresianum, ahol a monarchia leendő főtisztviselőt képeztek, nekik matematikát, fizikát is oktatva, a prágai egyetem, Freiberg, Szentpétervár, Kongsberg. Ezek egy része ma is él.
- h) Egy érdekesség: az idézetben említett École Polytechnique felépítésekor a Műegyetem szerint nem is létező Selmecbányai intézménytől vettek mintát, mai fogalmaink szerint oktatási modellt. „A selmeci iskola példaként szolgált a későbbiekben alakult európai műszaki főiskolák létrehozásánál. A Párizsi Műszaki Egyetem 1794-ben a selmeci laboroktatás alapján szervezte meg a sajátját.”

<https://www.uni-miskolc.hu/egyetem-tortenete>

„Fourcroynak, a neves francia kémikusnak a konventben 1794. szeptember 28-án elhangzott beszámolójából való idézet: Fourcroy a francia kémia oktatás megreformálásának tervezetében - az új műszaki főiskola az Ecole Polytechnique felállításával kapcsolatban - éppen a selmeci kémia tanítás módszereire, a laboratóriumi gyakorlatok hasznosságára utalt.”

[https://library.hungaricana.hu/en/view/ELTE_Tort_05/?query=lip%C3%B3t&pg=11&](https://library.hungaricana.hu/en/view/ELTE_Tort_05/?query=lip%C3%B3t&pg=11&layout=s)

[layout=s](#)

Milyen érdekes? 1794-ben már követendő példaként hivatkozik a francia konventben egy oktatásszervező a Műegyetem szerint nem is létező Selmecbányára. Vajon a BME mely oktatási módszerére hivatkozott bármikor is valaki? **Hol is volt 1794-ben a budapesti egyetemi kémia oktatás?**

- i) Szó sem volt arról, hogy a selmeci bányamérnöknek bármilyen budai egyetemi szigorlatot kellett volna tennie ahhoz, hogy állást tudjon vállalni. A selmeci képzés még ilyen formában sem volt alárendelve a budainak. Természetesen akkoriban még nem neveztek mérnöknek egy felsőfokú végzettségű szakembert.

j) Az előbbi történelmi idézet rámutat a névvel történő trükközésre.

j1) Mivel a Selmeci Bányászati Akadémiát is Mária Terézia alapította, jó lenne valahogy megismerni a kor hangulatát, véleményét az akadémiáról, az akadémia megítélését, mint iskolatípusról. Jó lenne tudni, hogy miként viszonyult a kor egyetemeihez. Erre talán felhasználhatjuk a Theresianumot.

Ami eleve adott volt: „A Bécsi Egyetem ... az osztrák főváros, Bécs állami egyeteme. **1365.** március 12-én nyílt meg, ezzel Európa legrégebb egyetemei közé tartozik, és a német nyelvű egyetemek sorában ez volt az első.”

https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A9csi_Egyetem

Lett volna alkalom tehát a bécsi egyetem valamilyen toldozgatására, foltozgatására egy vadonatúj intézmény nyitása helyett, mint ahogy megtették ezt Óbudán az Institutummal. A Theresianum indításakor ez az egyetem már 380 éves volt, lehetett patinája.

„1363-ban kezdődtek azok a tárgyalások IV. Rudolf osztrák herceg és V. Orbán pápa között, amelyeknek tárgya egy – a párizsi egyetemhez hasonló – „**Hohe Schule**” volt. Mint ismeretes, a középkorban az egyetem, „**Studium generale**” alapításához a pápa hozzájárulása volt szükséges.”

https://mek.oszk.hu/05400/05425/pdf/Schultheisz_Becsiegyetem.pdf

Érdekes, hogy ez sem lett egyből egyetem, hanem főiskola (hoche-schule), vagy studium generale (általános, egyetemes tanulmány, tanulás).

Helyette és mellette megszületett a Theresianum, mint AKADÉMIA.

„**Theresianum, Collegium Theresianum, Academia Theresiana, Teréz-akadémia, Bécs, 1746.**”

„1749. XII. 30: Mária Terézia mint alapító a Theresianumot **császári akadémia rangra emelte,**” Mert ez volt akkoriban a módi!

„II. József 1783: a Theresianumot feloszlatta, s az épületben mérnöki akad-t nyitattott. – Majd II. Ferenc cs. 1797: újra megnyitotta”

<http://lexikon.katolikus.hu/T/Theresianum.html>

„... eredetileg nemes származású ifjak nevelésére, amely 1938-ig állt fenn.”
Közel 170 évig!

„Az akadémia az 1770-es évek végéig a Habsburg Birodalom legnevesebb tudósai tanítottak.”

„... a Monarchia főtisztviselői utánpótlásának nevelésére szolgált.”

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Theresianum_\(B%C3%A9cs\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Theresianum_(B%C3%A9cs))

„A Mária Terézia védnökségét élvező nemesi akadémia - a birodalmi arisztokrácia nevelő iskolájaként”

„1746-ban a 24 diák közül még csak ketten kerültek ki főúri családból: egy Auersperg és egy Kinsky. A második évben a diáklétszám több mint a duplájára nőtt, s az 56 tanulóból közel húszat a vezető arisztokrata családok adták”
„Szinte az egész Habsburg Birodalom képviseltette magát.”

<http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/theresianum>

Az Akadémia a birodalom legmagasabb rangú csemetéiből nevelte ki főtisztviselői utánpótlását.

Azt hiszem, hogy ez mindent elmond az akadémia, mint iskolatípus korabeli megítéléséről. Nyilván hasonló rangú volt a selmeci Bányászati Akadémia is, hiszen azonos volt az alapító uralkodójuk.

Nem véletlen az, hogy mindkettőt kivették az egyetem kötelékéből! Értelmetlen a BME aknamunkája, igyekezete az Akadémia lejáratására.

Vajon milyen hatása lett volna, ha főnemesi csemetéket együtt képezték volna az óbudai egyetem rossz utakat foltozgató, kátyúzó vagy mocsárlecsapoló mérnökjelöltjeivel. **Selmec esetén pedig a kiemelt nemzetgazdasági fontosság lehetett a kiemelés magyarázata!**

Valószínű tehát az, hogy Selmec létesítési logikája azonos volt, mint a Therezianumé.

Selmecbánya a mai fogalmaink szerint zöldmezős beruházás volt, hiszen az akadémia épületeit az alapító döntés után kellett fölépíteni.

Annak ellenére született ez a döntés, hogy ott volt fejlesztendőként a bécsi egyetem, az 1367-es alapítású pécsi, (ennek is volt akadémiai időszaka), az 1395-ös alapítású óbudai, (mint már írtam kezdetben akadémiaiaként!), az 1467-es alapítású pozsonyi egyetemek, (ez utóbbi Academia Istropolitanaaként). Mégsem!

A kiemeltség, a különlegesség volt az akadémia. Különben ugyanúgy lehetett volna rányomni valamely meglévő egyetemre ezek fejlesztését, mint ahogy ez az Institutum H-G-esetén tették. Az eltérő szándék és kezelésmód nyilvánvaló!

j2)„Az első Akadémiát Kr. e. 387-ben a görög filozófus, Platón alapította Akademosz ligetében, Athén közelében, ahol diákjainak filozófiát, matematikát és testnevelést tanított, **mintegy a modern európai egyetemek előfutáraként. Állítható: a felsőfokú végzettséget adó iskola első neve az akadémia volt.** Nem véletlenül választotta az akadémia nevet Mária Terézia!

Ma is megmaradtak a nyomai pl. a „Naval Academy –nak – ahol haditengerészeti tiszteket vagy mondjuk az Air Force Academy – nevű intézményeknek, ahol a légierő tisztjeit képzik ma is.

Nem is beszélve a Zeneakadémiánkról, ahol a legmagasabb szinten való tanítás természetes volt!

A Magyar Tudományos Akadémiáról sem lehet elmondani, hogy ott nem a legmagasabb szintű tudományt művelik! Nem véletlenül választottuk Mária Teréziáék az akadémia nevet.

<https://www.thefreedictionary.com/academy>

„A nyugati világban az akadémia a felsőoktatás kollektív intézményeinek általánosan használt fogalma.”

<https://www.definitions.net/definition/academy>

„A karoling korszakban az arisztokrácia gyermekeinek oktatása céljából I. Károly frank császár egyfajta **akadémiát** hozott létre Aachenben, hogy segítse a Német-római Birodalom vezetéséhez szükséges szakismeretek elsajátítását. Lehet ezt az akadémiát a Theresianum előképének tekinteni. Ez már előrevetítette az egyetem kialakulását a 11. században.”

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Egyetem>

„A 13. században alakultak ki az **universitasok**, a diákok önkormányzati szervezetei, amelyeket először 1244-ben említenek a városi statútumok.”

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Egyetem>

j3) Más görög városok is ismertté váltak oktatási intézményeikről. Hippokratész városa, Kosz az orvosi, Rodosz pedig filozófiai iskoláiról volt ismert. A legismertebb ókori görög „egyetem” – nem is gondolnánk (RM) - az Alexandriai Múzeum és Könyvtár volt.” Ma is vannak neves egyetemek, melyek nevében csak az iskola megnevezés. pl. London School of Economics (LSE). Ettől még teljesen természetes az, hogy oktatásuk a lehető legmagasabb szintű. Különböző lemosná a konkurencia.

j4) **A kezdetben a pesti egyetem is akadémia volt!**

„A magyarországi jezsuita rend, egyben a magyar irodalom jelentős alakja, a Krakkóban, Bécsben, Rómában tanult Pázmány Péter esztergomi érsek, aki a grazi egyetemen tíz évig tanított, 1635. május 12-én adta ki egyetemünk alapítólevelét. Pázmány nagy összegű alapítványával **kétkarú, bölcsészeti és teológiai fakultásból álló akadémiát hozott létre** a törökök által meg nem szállt Nagyszombatban, az esztergomi érsekek akkori székhelyén. **A kétfakultású egyetem ugyan nem felelt meg a klasszikus, négy karból álló univerzitás fogalmának**, azonban pontosan beleillett a korabeli jezsuita oktatási rendszerbe, amelyben a bölcsészet előkészítő tanfolyam volt a fő tárgynak, a teológiának a tanulásához. Pázmány megkísérelte egyetemalapítási tervét Rómában jóváhagyatni, de VIII. Orbán, a határozottan Habsburg-ellenes politikát folytató pápa, a jogi és az orvosi kar hiányára való hivatkozással megtagadta elismerését. A magyar prímás ekkor II. Ferdinándhoz fordult, aki viszont készséggel ruházta fel az új egyetemet mindazokkal a jogokkal, amelyekkel a birodalom régi, híres univerzításai rendelkeztek. A császári és királyi megerősítés után 1635. november 13-án kezdődött meg a tanítás a nagyszombati egyetemen, előbb a bölcsészeti karon, majd a teológián is.”

https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyszombati_Egyetem

<https://mult-kor.hu/sajat-penzen-papai-elismeres-nelkul-alapította-meg-egyetemet-pazmany-peter-20190926>

j5) „Az egyetem szó a latin universitas magistrorum et scholarium szóból származik, ami nagyjából "tanárok és tudósok közösségét" jelenti. ”

Azaz az kezdeti felfogás szerint a fogalomhoz nem kapcsolódott sem oktatási tartalom, sem oktatási minőség.

Kezdetben a **céhek mintájára tanári és diákokból álló szövetségek** alakultak ki, melyek igyekeztek különböző jogokat maguknak megszerezni, „kollektív

törvényes jogokkal, amelyeket általában a hercegek, előjárók vagy azok a városok adtak ki, amelyeket a fejedelmek, ... tartózkodtak.”

magistrorum=mesterek

scolarium=tudósok

https://www.webtran.eu/hu/latin_magyar_fordito/

„Valójában az "egyetem" kifejezést nem mindig használták felsőoktatási intézmény megjelölésére. A mediterrán országokban a studium generale kifejezés még mindig gyakran használták, míg az "Akadémia" észak-európai országokban elterjedt volt.”

<https://en.wikipedia.org/wiki/University>

A különböző felsőfokú intézmények neveit a mai világban is elég szabadon használják. Nincs akkora különbségtétel, mint manapság itthon. Ma itthon a főiskola valami alacsonyabb rendűt jelent. Korábban csak a főiskolán oktatott tudományok, tudományfajták kisebb számát jelezték. A főiskolákra csak egy vagy kevés szak magas szintű képzését bízták. A mai nyugaton a college leginkább főiskolaként fordítható, Mégis: „Egy egyetem létezhet anélkül, hogy bármilyen főiskola kapcsolódna hozzá, vagy csak egy főiskolából áll, vagy tartalmazhat bármely helyen létrehozott főiskolák együttesét, professzorokkal, akik oktatják a hallgatókat a természettudományokban és más területeken.”

<https://www.definitions.net/definition/university>

„A párizsi egyetem kezdettől fogva négy karral rendelkezett, ... - a teológia, a kánonjog, az orvostudomány és a művészetek.” A művészetek helyett talán helyesebb lenne bölcséletet írni. Nagyon sokáig ez a négykarúság volt az egyetem legfőbb jellemzője.

Ha ma ezt az egyetem fogalmát tartanánk fenn, akkor sem a Műegyetem, sem a Corvinus, sem a Semmelweis egyetemet nem lehetne egyetemnek nevezni. Ahogy ez az önkényesség is helytelen lenne, a Műegyetem hasonló megkötése szintén fenntarthatatlan. Mit szólna a Műegyetem, ha mi most ehhez a fogalomhoz kezdenénk görcsösen ragaszkodni? Beindítaná pl. a teológus képzést?

<http://www.finedictionary.com/university.html>

Van, ahol a főiskola nem jelent eleve valamilyen alacsonyabb rendűt, sőt még része is lehet egy mai egyetemnek!

„A Cambridge egyetemi egyetem, vagyis önálló és független főiskolákból áll, amelyek mindegyike saját vagyonnal és jövedelemmel rendelkezik.”

„Cambridge-nek 31 főiskolája van, ebből kettő, Murray Edwards és Newnham, csak nőket fogad be. A többi főiskola vegyes, bár a legtöbb eredetileg csak férfi volt.”

„A 31 főiskola mellett az egyetemet több mint 150 tanszék, kar, iskola, szindikátus és más intézmény alkotja.”

https://en.wikipedia.org/wiki/University_of_Cambridge

j6) Van olyan iskola, amely kezdetben Akadémiának indult, majd a kor igényeinek megfelelően más, újabb karokkal is kiegészült, miközben megtartotta az eredeti nevét is. Kezdetben Bergakadémia volt, majd műszaki egyetem alakult, megtartva a korábbi nevét. „A világ legrégebbi bányászati egyeteme, (teljesen természetes, hogy ők is elsőnek tekintenek az övékre. Nem

tudom, hogy ők mit tekintenek alapítási dátumnak – RM) a TU Bergakademie Freiberg 2015-ben ünnepelte 250. évfordulóját.” – ahogy magukról állítják.

<https://tu-freiberg.de/jubilaeum>

TECHNISCHE UNIVERSITÄT
BERGAKADEMIE FREIBERG

Die Ressourcenuniversität. Seit 1765.

Abban az időben az akadémia volt a felsőfokú műszaki képzésben elfogadott iskola forma! Hogyan nem tudják ezt a Műegyetemen? Azaz: Bergakadémia, mint Selmezbányán, mely mára műegyetemmé bővült, mint a miskolci:

„A freibergi Műszaki Egyetem így a világ legrégebbi - még ma is működő - bányászati képzésű egyeteme ...”

„Az egyetemnek hat kara van:

1. kar: Matematika és Informatika
2. kar: Fizika és Kémia
3. kar: Földtudomány, Bányászat és Geotechnika
4. kar: Vegyipar, Energiaügy és Gépészmérnök
5. kar: Anyagtudomány és Anyagtechnológia
6. kar: Gazdaságtudomány”

https://hu.wikipedia.org/wiki/TU_Bergakademie_Freiberg

j7) Selmezbányán Mária Terézia által 1735-ben létrehozott iskola **összbirodalmi, összmonarchiai intézmény** volt! Elképzelhető az, hogy egy ilyen nagyon magas státuszú iskola ne a legmagasabb szintű lett volna, esetleg csak valamilyen középszintű ismereteket oktató szakközépiskola? Valószínű, hogy Selmezbánya és Freiberg között sok volt a hasonlóság.

j8) Hogyan látja a selmezbányai képzést az ELTE történetírója?

„II. József 1782 őszén a bölcsészkar alkalmazott matematika tanszék továbbfejlesztésével önálló egyetemi mérnökképző intézet létrehozását rendelte el. Az Institutum Geometrico-Hydrotechnicum hároméves, egyetemi oklevelet adó polgári mérnökképző intézményként kezdte meg munkáját, ebben a formában elsőként Európában. **A selmezbányai akadémián kívül itt tanítottak először egyetemi fokon műszaki tudományokat**, s bár az intézet csak e tudományok viszonylag szűk spektrumában – a vízépítészet és földmérés területén – volt képes színvonalasabb oktatásra, ezzel is nagy hasznára volt a gazdaságilag még fejletlen Magyarországnak.” Természetesen fogalmaz így, hiszen a közzélekedés MA az egyetemi képzést tekinti csúcsnak, de ez csak ma van így!

https://www.elte.hu/file/ELTE_tortenete_Szogl.pdf

A független szakértő szerint tehát volt egyetemen kívül is egyetemi fokon oktató iskola!

Lehet ennek az oka, hogy az ELTE-nek semmiben sem jelent konkurenciát Selmezbányája?

j9) Ha Selmec valamilyen alacsony szintű képzést adott volna, akkor az óbudai egyetemen ki ellett volna alakítani az egyetemi szintű bányász-kohász képzést, mint egy főegyetemen. Ennek azonban nyoma sincs!

j10) Ha a budai tudományegyetemhez tartozás az akkoriak fontosnak találták volna, akkor nem tettek volna valamilyen utalást az alapító egyetemre az új intézet nevében? Az Institutum G-H név viszont inkább valamilyen távolságtartó elkülönülésre utal?

j11) Megszületésekor elnevezői nem az egyetem nevét adták az új intézménynek, hanem csak egy sokkal szerényebb Institutumot! Vajon miért? Még az utódait is egyetem helyett inkább nagyon sokának csak Ipartanodának, ipariskolának, politechnikumnak hívták. 1871-ig! Érezhették, amit a maiak sajnos nem, hogy az még ezer sebből vérzett.

Látható, hogy a legmagasabb szinten oktató intézményeknek sokféle nevük volt, legtöbbször az akadémia.

Csak azt kellene figyelembe venni, hogy ezek a korokban mind teljesen mást jelentettek, mint ma. Azóta minden megváltozott. A mai besorolás szerint már egy tánciskola is egyetemnek számít. Rengeteg új „egyetem” alakult tele büfé-ruhatár-alternatív bábszínházi rendezői szakkal.

Ebben a kis országban rengeteg egyetem keletkezett. Még szerencse, hogy a Zeneakadémia meg tudta állni, hogy nem képez állatorvosokat!

Mindennél jobbnak azt a nevezéktant tartom, amikor a főiskola és az egyetem között csak az oktatott tárgyak száma és nem a minősége miatt volt különbség. Sopronban ugyanazt tanították akkor is, amikor főiskola volt a nevében, mint amikor agráregyetem, vagy József Nádor Műegyetem volt a nevében.

2.

Selmeci és budai párhuzamos időrend

1735. VI. 22. bányászati-kohászati iskolát (Berg-Schola) alapítása. Feladata volt a bánya-, kohó-, és pénzverő tisztek, tehát vezető műszaki, jogi és igazgatási szakemberek képzése.

Bergschule 1733.

„A tanintézet tennivalóit az „Instrukció” (Tantervi utasítás) tartalmazta, ma már meglepőnek tűnő részletességgel ...:

- bányügyi jogszabályok,
- bányamérés,
- ércelőkészítési eljárások,
- kémlészet és kohászat.

Valójában öt főtanzak volt, az ötödik a pénzverés és az aranyváltás volt, nem tudni, miért maradt ki az okiratból.”

1762. VI. 22 Bányászati Akadémia az egész Habsburg birodalom számára

1763. VI. 13. akadémiai tanszék az ásványtan, kohászat kémia oktatására, mint első tanszék

1765. VIII. 13. akadémiai tanszék a matematika, a fizika, mechanika oktatására

1770-ben a harmadik tanszék a gyakorlati bányászat-kohászat oktatására

1780. XI. 29. meghalt Mária Terézia császárnő

1782. VIII. 30. az Institutum Geometrico-Hydrotechnicum létesítése

„... az intézetet elsősorban földmérői és vízépítészeti feladatokat megoldó mérnökök képzése céljából állították fel.”

„A főtárgy maga az alkalmazott matematika, amelynek keretében a földmérő és vízépítő ismereteket oktatták. Felsorolja a rendelet azokat a résztudományokat is, melyeket ezen alapvető Studium keretében kell megtanítani. Eszerint előadandók:

1. Távolságmérés és magasságmérés, s a hegyek szintezése
2. A gazdasági jellegű mérések, tömegtan. és űrméréstan (nyilván nem a műholdas-RM)
3. Geodézia
4. A katonai mérés tan a terep leírásával
5. Hidrotechnika, a kutak, malmok, hidak építésének, mocsarak lecsapolásának, töltések emelésének, stb. előadásával
6. Hidrotechnika, s a folyók szintezése
7. A mechanika elemei
8. Rajzoktatás, a térképek helyes elkészítéséhez.”

„Az Institutum oktatási rendszerében a negatív hatás abban mutatkozott meg, hogy az intézet a műszaki tudományoknak csak egy szűk szférájában, elsősorban a vízépítészet és a földmérés területén volt képes viszonylag színvonalasan oktatni, míg a gyorsan fejlődő természettudományok más területein a kor követelményeihez képest egyre kevesebbet nyújtott hallgatóinak.”

https://library.hungaricana.hu/en/view/ELTE_Tort_05/?query=lip%C3%B3t&pg=11&layout=s

Mivel az alapító császárnő ugyanaz, és létesítési idejük egymáshoz közeli, látható, hogy a két iskola összekeverése nem volt cél! Mindkettő ment tovább a saját útján, mely miatt a különbség egyre fokozódott. A két külön intézmény csak a Műegyetem keveri össze.

1844. VI. 12. Ipartanoda

1846. X. 6. létrejön a Császári és Királyi Bányászati és Erdészeti Akadémia, a Berg- und Forstakademie

„a korszak selmeci tanszékei:

- Matematika–fizika–mechanikai tanszék, **professzor: Christian Doppler** (kinevezve: 1848. február),
- Kémiai–kohászati tanszék, professzor: Bachmann József (kinevezve: 1846),
- Bányaművelés–bányamérés–bányagépezet tanszék, professzor: Adriány János (kinevezve: 1847),
- Ásványtani–földtani–öslénytani tanszék, professzor: Pettko János (kinevezve: 1848. február),
- Ábrázoló geometriai és építészeti tanszék, professzor: Marschan József (1848-ig),
- Erdészeti tanszék, professzor: Friedrich Ignaz Schwarz (kinevezve: 1848. január).”

1850. IX. 19. Joseph Industrieschule

1850. IX. 29. császári rendelet az Institutim Geom.-Hydrotecn. **megszüntetésére**

1856. IX. 30. Joseph Polytechnicum

1867. VI. 28. az osztrák magyar kiegyezés, Bányászati és Erdészeti Akadémia megszűnt birodalmi intézményként, magyar állami intézménnyé lett. Nemzetközi jelentősége erősen csökkent.

1871. VI. 10. Királyi József Műegyetem

A selmeci tanszékek 1872-ben:

- Mennyiségtani tanszék – Schwatz Ottó,
- Ábrázoló mértani tanszék – Pöschl Ede,
- Általános és elemi vegytani tanszék – Schenek István,
- Elemző erőműtan és szilárdságtani tanszék – Herrmann Emil,
- Ásványtani, geológiai és paleontológiai tanszék – Winkler Benő,
- Építészeti tanszék – Lehoczky Gyula,
- Bányaművelési és ércelőkészítési tanszék – Litschauer Lajos,
- Bányamérés és geodéziai tanszék – Cséti Ottó,
- Fémkohászat, fémkohótelepek tervezése tanszék – Schréder Rezső,
- Vaskohászat, vasgyártás tanszék – Kerpely Antal,
- Általános és vasgyári géptani tanszék – Farbak István,
- Fémkohászati enciklopédia, vasöntészeti tanszék – Kubacska Hugó.”

Látható, hogy az oktatott tárgyak alapján óriási a két felsőfokú műszaki képzést adó intézmény közti nagyon nagy különbség! A selmeci Akadémia sokkal erősebb műszaki iskola lehetett, elég ránézni a tanszéki listákra. **Hol voltak az ennek megfelelő tanszékek a Műegyetemen? Meddig lehet ezt még figyelmen kívül hagyni?**

1904. Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola

1934. VI. 2. Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara

1950. Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Kara

1952. Erdőmérnöki Főiskola

1962. Erdészeti és Faipari Egyetem

1996. Soproni Egyetem

2000. Nyugat-magyarországi Egyetem

2017. Soproni Egyetem, ahol manapság a műszaki jelleg helyett az agrárium vonala erősödik, erős ökológiai ráhatással

https://hu.wikipedia.org/wiki/Soproni_Egyetem

<https://www.bme.hu/egyetem-multja-tortenete>

https://library.hungaricana.hu/en/view/ELTE_Tort_05/?query=lip%C3%B3t&pg=11&layout=s

https://hu.wikipedia.org/wiki/Selmeci_Akad%C3%A9mia

Jól látható, hogy a kezdeteknél együtt fejlesztették a selmeci Akadémiát az Institutum Geom.-Hydrotech-mal! Kizárt az, hogy egymásról ne tudtak volna. Biztosan el tudták kerülni az értelmetlen párhuzamos fejlesztéseket, így a két intézmény nem lett egymás konkurense, hiszen nagyon eltérő feladatokra hozták létre. A két intézmény egyenrangú, egymás melletti helyzetű, **de teljesen eltérő funkciójú intézmény volt.**

A mai Műegyetemhez is méltatlan az, hogy mégis megpróbálják ezeket összekeverni. Létrehozva egy kátyvaszt, majd abban aranyhalra vadászni.

Mit lehetne, kellene tenni, helyre ezek után?

Kérem a fentiek szellemében kijavítani a BME honlapján az egyetemtörténeti fejezetet, elismerve és leírva, hogy a Monarchia, benne **Magyarország, első műszaki egyeteme a selmecebányai és nem a budai volt.**

Fejazzék be a magyar történelem hamisítását, a gyönyörű magyar műszaki múlt torzítását, az etikátlan, primitív macskajátékot a fogalmakkal.

Hiszen Selmecen tényleg felsőfokú műszaki ismereteket oktattak, függetlenül az akadémia-egyetem névpárostól, hiszen azok akkor minimum egyenrangúak voltak. Kár egy ekkora teljesítményt eldugni, kukába dobni, csak azért kiforgatni valójából, hogy valamiben első lehessenek a Duna partján. Rendkívüli kár Selmecbánya kitörlése a hazai oktatástörténetből. Engedjék végre a tényeket érvényesülni.

Ahogy az a Miskolci Egyetem honlapján olvasható, melyet most kis beszúrással kiegészítettem, kerüljön rá a Múzeum honlapjára is, hogy:

„A Soproni Egyetem és a Miskolci Egyetem őse, elődje a Selmecbányán 1735-ben III. Károly által alapított bányászati-kohászati tanintézet (Bergschule), ahol a világon elsőként oktattak felsőfokú bányászati-kohászati ismereteket, a mai értelemben műszaki egyetemi szinten.

(Freibergben 1765-től, Berlinben 1770-től, Szentpéterváron 1773-tól).

Mária Terézia 1762-ben akadémiai intézménnyé szervezte az iskolát (k.k. Bergakademie). 1846-tól erdészképzés is folyt az akadémián.”

<https://www.uni-miskolc.hu/egyetem-tortenete>

A Soproni Egyetem vezetésétől pedig azt kérem, hogy összefogva a miskolci testvéregyetemmel, a Selmecbányai Akadémiát, mint hazánk első felsőfokú műszaki oktatási intézményét – hasonlóan a Pannonhalmi Bencés Főapátságához - mindenestül helyezték el az UNESCO szellemi kulturális örökség listáján a már ott lévő „Selmeci diákhagyományok” mellé. Ne alakulhasson ki az a kép, hogy a selmeci diákság egy bohém, iszogató, operettszerű tömeg volt, hanem lássa mindenki: mögötte egy komoly intézmény állt.

Ezt már a diákhagyományok felvétele idején is kértem, akkor eredmény nélkül.

Szeged, 2021. I. 26.

írta, összeállította:

dr. Rigó Mihály
ny. mérnök

okl. erdőmérnök (Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron, 40-1972.)
okl. építőmérnök (Budapesti Műszaki Egyetem, 295/1981.)
okl. térinformatikai szakmérnök (Budapesti Műszaki Egyetem, 1910.481)
műszaki doktor (Budapesti Műszaki Egyetem, 1986., 4102.)